

CO POWINNO ZANIEPOKOIĆ RODZICA, ABY PODJĄŁ DECYZJĘ O SKIEROWANIU MAŁEGO DZIECKA NA DIAGNOZĘ SPECJALISTYCZNĄ?

Obserwacja swojego dziecka wcale nie jest łatwa. Potrzebne są do niej różne składowe, aby była ona prawidłowa. Przede wszystkim świadomość tego, co powinniśmy obserwować, daje nam możliwość zatrzymania się na konkretnych zachowaniach lub obszarach rozwoju naszego dziecka. Biorąc pod uwagę to, że rodzice posiadający pierwsze dziecko nie są w stanie porównać go do starszego potomka, nie posiadają też wiedzy na temat prawidłowego rozwoju dziecka, a pierwsze lata naszych pociech to trudny czas na zdobywanie nowych kwalifikacji i wiedzy, nieprawidłowe zachowania lub brak właściwych są najczęściej bagatelizowane. Dodatkowo pierwsze oznaki całościowych zaburzeń rozwojowych mogą pozostać niezauważone. Zazwyczaj objawy nasilają się dopiero wtedy, gdy zaczynają się mnożyć drobne spostrzeżenia, z których żadne samo w sobie nie wydaje się istotne, np. dziecko nie patrzy tam, gdzie patrzy lub wskazuje dorosły, nie odwraca się na dźwięk swojego imienia, nie reaguje na próby przekomarzania się z nim.

Na diagnozę do Poradni trafiają najczęściej dzieci przedszkolne, od których już zaczyna wymagać się zachowań społecznie akceptowanych, odnalezienia się w grupie, podporządkowania się regułom. Wówczas dopiero rodzice mogą porównać umiejętności swoich dzieci z umiejętnościami innych np. na imprezach okolicznościowych realizowanych w placówce. Poniżej zaprezentowane są symptomy, które można obserwować podczas wspólnie spędzonego czasu z dzieckiem, zanim osiągnie ono 2 rok życia.

Co powinno zaniepokoić rodzica dziecka poniżej tego wieku?

- brak zdolności uczestniczenia w interakcjach z drugą osobą, tworzenia wspólnego pola uwagi (wskazywania, podążania za palcem wskazującym i wzrokiem),
- ograniczona zdolność naśladowania,
- Zaburzone rozpoznawanie emocji i wzajemność emocjonalna,
- ograniczenia w okazywaniu przywiązania.

W wieku 18 miesięcy:

- brak patrzenia w stronę innych osób.
- brak reakcji na własne imię,
- brak wskazywania.
- brak pokazywania lub podawania przedmiotów.

Biorąc pod uwagę trzy obszary rozwoju – rozwój społeczny, komunikowanie się i reakcje, zachowanie, rodzic powinien zgłosić się na diagnozę jego rozwoju w przypadku m. in. następujących nieprawidłowości:

RELACJE SPOŁECZNE:

- brak dzielenia się zainteresowaniami z innymi ludźmi,
- brak odpowiedzi na kontakt wzrokowy lub uśmiech,
- Brak spontanicznego naśladowania,
- brak dążenia do kontaktu z innymi dziećmi,
- brak potrzeby dzielenia się z innymi radością lub osiągnięciami,
- brak adekwatnej reakcji emocjonalnej na emocje innych ludzi,
- brak zabaw interakcyjnych (np. w chowanego),
- niewłaściwe wykorzystanie zabawek.

KOMUNIKOWANIE SIĘ:

- brak wskazywania w celu zwrócenia uwagi innej osoby na przedmiot, osobę lub wydarzenie,
- brak gestów o znaczeniu komunikacyjnym (potakiwanie, zaprzeczanie, machanie rączką),
- brak podążania za wzrokiem innej osoby,
- brak reakcji na imię,
- uboga mimika twarzy często nieadekwatna do sytuacji,
- rozwój mowy: opóźniony lub mowa nie pojawia się,
- wielokrotne powtarzanie słów, fraz, tekstów reklam – echolalie,
- mylenie zaimków.

PROBLEMY W ZACHOWANIU:

- powtarzanie stereotypowych ruchów,
- potrzeba niezmienności otoczenia, stałych rytuałów,
- uporczywe i ograniczone zainteresowania,
- kompulsje czyli przymus wykonywania niektórych czynności, uporczywe koncentrowanie się na jednym zadaniu lub temacie.

Powyższe nieprawidłowości to tylko część zachowań i reakcji, które są alarmem dla diagnostów. Jednakże stanowią grupę cech diagnostycznych, które najlepiej obserwuje się w środowisku dziecka, w jego domu i podczas relacji z najważniejszymi dla niego osobami – rodzicami.

Opracowała mgr Marzena Lichomska – pedagog na podstawie dostępnej literatury m.in. E. Pisula „Autyzm. Przyczyny, symptomy, terapia” Harmonia 2010; E. Pisula „Małe dziecko z autyzmem” GWP 2010; J. Cieszyńska, M. Korendo „Wczesna interwencja terapeutyczna” Wydawnictwo Edukacyjne Kraków 2007.